

24 Ιανουαρίου 1822

Ο θάνατος του Αλή πασά

Στα 1803, ο Αλή ήταν πασάς της Ηπείρου, βαλεσής (διοικητής) της Ρούμελης και προϊστάμενος δημόσιας ασφάλειας Μακεδονίας και Θράκης. Τον ίδιο καιρό, ο γιος του Βελής έγινε διοικητής της Θεσσαλίας και της Πελοποννήσου. Έτσι, ο Αλή πασάς έφτασε να είναι κύριος ολόκληρης της Ελλάδας. Στα επόμενα χρόνια, ο Αλή πασάς επεξέτεινε την κυριαρχία του σ' ολόκληρη τη Βόρεια Ήπειρο. Στα 1819, αγόρασε την Πάργα από τους Άγγλους κι ήταν πια αφέντης ολόκληρης της Νότιας Βαλκανικής. Ο στρατός του έφτανε τους 80.000 άντρες. Ανάμεσά τους, οι πιο ονομαστοί Έλληνες αρματολοί.

Αφιερώθηκε σε ειρηνικά έργα, φτιάχνοντας σχολειά και δρόμους κι έχοντας εισόδημα 300.000 χρυσές λίρες το χρόνο.

Ονειρεύτηκε να φτιάξει ένα δικό του κράτος, αποτινάσσοντας την έτσι κι αλλιώς χαλαρή τουρκική κυριαρχία. Όμως, ο σουλτάνος τον κατάλαβε κι άρχισε να του αφαιρεί ένα ένα τα πασαλίκια. Ο Αλή έφερε τις δυνάμεις του στα Γιάννενα, συμμάχησε με τους Σουλιώτες, στους οποίους επέτρεψε να γυρίσουν στην πατρίδα τους, κι επαναστάτησε.

Εναντίον του στάλθηκαν ο Πασόμπεης κι ο Χουρσίτ πασάς με ισχυρές δυνάμεις, ενώ πολλοί δικοί του τον εγκατέλειψαν. Οι Σουλιώτες του στάθηκαν. Στα 1821, ξέσπασε και η ελληνική επανάσταση στη Μολδοβλαχία, στον Μοριά και στη Ρούμελη. Οι Σουλιώτες, μαζί με Αλβανούς, μπήκαν στην Άρτα, στις 17 Νοεμβρίου 1821, κι έμειναν εκεί ως το Δεκέμβριο, οπότε οι Αλβανοί χάλασαν τη συμμαχία. Οι Σουλιώτες έφυγαν στο Σούλι κι ο Αλή έμεινε μόνος. Οι Τούρκοι, με προδοσία, πήραν τα Γιάννενα κι ο Αλή οχυρώθηκε στο παλάτι του, στο Ιτς Καλέ, το οποίο επικοινωνούσε με τις μπαρουταποθήκες. Ήταν αποφασισμένος να τιναχτεί στον αέρα, αν στριμωχνόταν.

Ο Χουρσίτ φοβήθηκε μήπως τυναχτούν στον αέρα κι οι θησαυροί του Αλή πασά κι απέφυγε να επιτεθεί. Έστειλε τον Αλή Χασάν, πασά της Εύβοιας, να συμβουλευτεί τον πολιορκημένο να ζητήσει χάρη από τον σουλτάνο. Και υποσχέθηκε να συνηγορήσει. Ο Αλή πασάς δέχτηκε. Λίγες μέρες αργότερα, ο Αλή Χασάν ειδοποίησε πως ήρθε το φερμάνι, με το οποίο ο σουλτάνος έδινε χάρη. Ο Αλή πασάς το πίστεψε κι ειδοποίησε τον φρούραρχο να παραδώσει το κάστρο. Πήγε στο νησάκι της λίμνης, να συναντήσει τον Αλή Χασάν. Αυτός του έδειξε το φερμάνι: Έλεγε πως έπρεπε να τον αποκεφαλίσουν. Πριν να προλάβει ο Αλή πασάς να κάνει τίποτα, έπεσε νεκρός, στα 78 του χρόνια. Ήταν 24 Ιανουαρίου 1822.

41 μ.Χ.: Δολοφονείται ο Γάιος Καίσαρας Καλιγούλας, αυτοκράτορας της Ρώμης από το 37 μ.Χ. Διαδέχτηκε τον παράφρονα Τιβέριο και έγινε τόσο μισητός στον λαό που δολοφονήθηκε από τον χιλιάρχο των πραιτοριανών Κάσιο Χαιρέα. Είχε γεννηθεί το 12 μ.Χ.

76: Γεννιέται ο Πούμπλιος Αίλιος Αδριανός, αυτοκράτορας της Ρώμης από το 117 ως τον θάνατό του το 138 μ.Χ. Εδραίωσε την τεράστια αυτοκρατορία και ενίσχυσε την άμυνά της. Λάτρης της Αθήνας, δημιούργησε σπουδαία έργα, ανανεώνοντας την πόλη.

1937: Η Γαλλία συμφωνεί να παραδώσει στην Τουρκία την Αλεξανδρέττα, που ανήκε στη Συρία. Η περιοχή ανακηρύχθηκε αυτόνομη το 1938 κι εκχωρήθηκε στην Τουρκία το 1939. Το 1974, χρησιμοποιήθηκε ως ορμητήριο για την εισβολή στην Κύπρο.

1943: Στον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, λήγει η συνάντηση του πρωθυπουργού Τσόρτσιλ με τον

πρόεδρο Ρούσβελτ στην Καζαμπλάνκα. Για τα όσα εκεί αποφασίστηκαν θα ήταν αρκετή και μια τηλεφωνική συνομιλία ανάμεσα στους δύο.

1946: Συγκροτείται η Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας μετά την διάλυση της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών που έγινε την ίδια μέρα. Η διάλυση πυροδοτήθηκε αρχικά από τις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Βρετανία.

1965: Πεθαίνει στην Αγγλία, σε ηλικία 91 χρόνων, ο Ουίνστον Τσόρτσιλ. Γεννήθηκε το 1874. Έγινε πρωθυπουργός το 1940 κι ονομάστηκε «πρωθυπουργός της νίκης» για τη συμβολή του στην έκβαση του Β' Παγκόσμιου πολέμου.

1983: Στην Ιταλία, 32 μέλη των Ερυθρών Ταξιαρχιών φυλακίζονται για τρομοκρατία. Ανάμεσά τους και ο εκτελεστής του πρώην πρωθυπουργού, Άλντο Μόρο.

1991: Η βουλή των Σκοπίων ψηφίζει διακήρυξη ανεξαρτησίας από την ομοσπονδιακή Γιουγκοσλαβία, με την ονομασία Δημοκρατία της Μακεδονίας.

1996: Αντάρτες της Τσετσενίας απελευθερώνουν 42 Ρώσους ομήρους μετά από αιματηρή αιχμαλωσία δύο εβδομάδων. Οι όμηροι είχαν αρπαγεί κατά τη διάρκεια επιδρομής στη Νότιο Ρωσία.

2001: Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Στεφανόπουλος επισκέπτεται επίσημα το Βατικανό και γίνεται δεκτός από τον πάπα Ιωάννη Παύλο 2^ο.

2005: Τερματίζεται στον Καναδά η 13χρονη κυριαρχία των Φιλελευθέρων του πρωθυπουργού Πολ Μάρτιν καθώς οι κάλπες δίνουν 121 έδρες στους Συντηρητικούς του Στίβεν Χάρπερ, έναντι εκατό στον απερχόμενο πρωθυπουργό. Το μπλοκ του Κεμπέκ παίρνει 49 έδρες, 28 το Νέο Δημοκρατικό κόμμα και μία έδρα καταλαμβάνει ανεξάρτητος.

2008: Παραιτείται στην Ιταλία η κεντροαριστερή κυβέρνηση του Ρομάνο Πρόντι. Βρισκόταν στην εξουσία είκοσι μήνες.

2011: Τρομοκρατική επίθεση στο αεροδρόμιο Ντομοντέντοβο της Μόσχας προκαλεί τον θάνατο 35 ανθρώπων και τον τραυματισμό δεκάδων άλλων. Όπως γνωστοποιήθηκε πέντε ημέρες αργότερα, δράστης της επίθεσης αυτοκτονίας ήταν ένας 20χρονος από δημοκρατία του Βόρειου Καύκασου. Την ευθύνη ανέλαβε ο Τσετσένος ηγέτης ισλαμιστών αυτονομιστών, Ντόκου Ουμάρφ.

Η 24^η Ιανουαρίου στον πολιτισμό

24 Ιανουαρίου 1920

Πεθαίνει ο ζωγράφος Μοντιλιάνι

Χτυπημένος από τις στερήσεις, την πίκρα και τη μηνιγγίτιδα, ο Ιταλός ζωγράφος Αμεντέο Μοντιλιάνι πέθανε στο Παρίσι, στα 34 του χρόνια, στις 24 Ιανουαρίου 1920. Μη αντέχοντας τον χαμό του, η νεαρή σύντροφος της ζωής του, Ζαν Χεμπουτέρν, πήδηξε από το παράθυρο και σκοτώθηκε. Η αναγνώριση και η δικαίωση ήρθαν πολύ αργότερα.

Παιδί φτωχών εβραίων, ο Αμεντέο Μοντιλιάνι γεννήθηκε στο Λιβόρνο της Ιταλίας, στις 12 Ιουλίου 1884. Νωρίς, τον χτύπησαν πλευριτίδα και τύφος και τον ανάγκασαν να αφήσει το σχολείο. Εντυπωσιάστηκε με τα αναγεννησιακά έργα κι ασχολήθηκε με τη ζωγραφική και τη γλυπτική, μελετώντας έργα στη Φλωρεντία και στη Βενετία, πριν να καταλήξει στο Παρίσι (1906). Εκεί, επηρεάστηκε από τη ζωγραφική του Πολ Σεζάν, γνωρίστηκε με τους ποιητές Αντρέ Σαλμόν και Μαξ Ζακόμπ κι έγινε φίλος με τον Πάμπλο Πικάσο και τον Πολ Αλεξάντερ, εραστή της πρωτοποριακής ζωγραφικής, που ενδιαφέρθηκε να αγοράσει πίνακές του. Η πρώτη του επαφή με το κοινό ήταν στα 1908, με τη συμμετοχή του σε ομαδική έκθεση. Ασχολήθηκε για λίγο με τη γλυπτική και το 1912 εξέθεσε δώδεκα προτομές αλλά σύντομα αφιερώθηκε ολοκληρωτικά στη ζωγραφική. Ο Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος του δημιούργησε πρόσθετα προβλήματα καθώς οι φίλοι του επιστρατεύτηκαν, οι πίνακές του δεν έβρισκαν αγοραστές κι ο πυρετός τον κατέτρεχε. Το έριξε στο ποτό και στα ναρκωτικά. Ένας έμπορος έργων τέχνης κι ένας Πολωνός ποιητής τον λυπήθηκαν κι αγόρασαν έργα του. Στα τέλη του 1917, σε έκθεσή του στο Παρίσι, παρουσίασε μια σειρά γυμνών. Σήμερα, θεωρούνται από τα πιο σημαντικά του 20ού αιώνα. Τότε (αρχές 1918), η αστυνομία εισέβαλε στην γκαλερί και την έκλεισε με αιτιολογία ότι οι πίνακες ήταν άσεμνοι. Τον ίδιο καιρό, ο Μοντιλιάνι γνωρίστηκε κι ερωτεύτηκε τη νεαρή ζωγράφο, Ζαν Χεμπουτέρν. Πήγαν

να ζήσουν στην Κυανή Ακτή κι αυτή ήταν η μοναδική χρονιά πραγματικής ευτυχίας για τον ζωγράφο. Τον Μάιο του 1919, γύρισαν στο Παρίσι. Η μηνιγγίτιδα τον χτύπησε αρχές του 1920.

1732: Γεννιέται ο Γάλλος θεατρικός συγγραφέας Πιερ Ογκοστάν Καρόν ντε Μπομαρσέ. Είναι πολύ γνωστός για τον «Γάμο του Φιγκαρό» και για τον «Κουρέα της Σεβίλλης» που έγιναν γνωστές επιτυχημένες όπερες. Πέθανε το 1799.

1848: Ανακαλύπτεται για πρώτη φορά χρυσός από τον Τζέιμς Μάρσαλ, στο πριονιστήριο Σάτερς στην Καλιφόρνια.

1875: Πρεμιέρα (στο Παρίσι) του συμφωνικού ποιήματος «Μακάβριος Χορός» του Καμίλ Σεν Σανς, με διευθυντή τον ίδιο.

2012: Κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων της ταινίας του, «Η άλλη θάλασσα», σκοτώνεται σε τροχαίο ατύχημα ο παγκόσμιας φήμης πολυβραβευμένος σκηνοθέτης Θόδωρος Αγγελόπουλος («Αναπαράσταση», «Μέρες του '36», «Θίασος», «Κυνηγοί», «Μεγαλέξαντρος», «Ταξίδι στα Κύθηρα», «Μελισσοκόμος», «

Τοπίο στην Ομίχλη

»

,

«

Το μετέωρο βήμα του Πελαργού»

,

«

Το βλέμμα του Οδυσσέα

»

,

«

Μία αιωνιότητα και μία ημέρα

»

)

.

Είχε γεννηθεί στις 27 Απριλίου 1935.

2017: Σε ηλικία 77 χρόνων, πεθαίνει ο ιδρυτής του «Αμφι-θέατρου», σκηνοθέτης Σπύρος Ευαγγελάτος, ακαδημαϊκός από το 2005.